SADOMSKI v. Poland (№ 56297/21)

Обставини справи

Справа стосувалася провадження, спрямованого на перегляд рішення Національної ради суддів, яке було підставою для призначення 7 кандидатів на судові посади в цивільній палаті Верховного Суду та відхилення інших кандидатів, включаючи заявника. У ній порушується питання, що стосується пункту 1 статті 6 Конвенції.

У 2018 році заявник подав заяву на участь у відборі на посаду судді Цивільної палати Верховного Суду Польщі. Конкурсний відбір проводився Національною радою судочинства («НРС»). Постановою від 28 серпня 2018 року НРС рекомендувала 7 із 27 кандидатів для призначення суддями Цивільної Палати; серед них не було заявника. Заявник оскаржив цю постанову до Вищого адміністративного суду.

Вищий адміністративний суд зупинив дію постанови НРС про призначення кандидатів на відповідні посади. Незважаючи на рішення суду Президент Польщі вирішив призначити на посади кандидатів, рекомендованих НРС.

Заявник скаржився на підставі пункту 1 статті 6 Конвенції, що обсяг судового перегляду в його справі був недостатнім і не міг забезпечити ефективний захист його прав. Він стверджував, що попри те, що Вищий адміністративний суд запинив дію постанови НРС, задовольнив його скаргу та скасував оскаржувану постанову, це рішення не мало для нього жодного практичного впливу, а тому не могло вважатися ефективним засобом захисту. У цьому контексті заявник посилався на (1) законодавчі зміни до Закону про НРС, які, як стверджувалося, мали на меті перешкодити ефективному судовому контролю за призначеннями до Верховного Суду, та (2) рішення Президента Республіки про призначення 7 кандидатів, рекомендованих НРС, в порушення тимчасових постанов Вищого адміністративного суду про зупинення виконання оскаржуваної постанови.

Оцінка Суду

Передусім ЄСПЛ зазначив, що він раніше, хоча й в іншому контексті, у справі Advance Pharma sp. z o.o. v. Poland, № 1469/20, § 26, від 3 лютого 2022 року, постановив, що за двома пунктами було допущено явне порушення національного законодавства, яке негативно вплинуло на основоположні процесуальні правила призначення суддів до Цивільної палати Верховного Суду (там само, § 349).

По-перше, процедура призначення суддів за участі оновленої НРС, створеної відповідно до Закону про внесення змін 2017 року, яку ЄСПЛ раніше визнав органом, що не є незалежним від законодавчої та виконавчої влади, суперечила

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом

законодавству та стандартам, що випливають із практики ЄСПЛ (там само, §§ 321 і 335).

По-друге, як втручання органів законодавчої влади в розгляд судом законності постанови НРС, так і призначення Президентом Польщі 7 суддів до Цивільної палати на підставі оскаржуваної постанови всупереч зупинення її дії на час розгляду апеляційних скарг щодо її законності, становили явне порушення національного законодавства. Дії найвищого органу виконавчої влади Держави, який свідомо ігнорує обов'язкове судове рішення та шляхом fait accompli втручається в здійснення правосуддя з метою знівелювати та позбавити змісту поточний судовий перегляд призначення суддів ЄСПЛ раніше охарактеризував як відверте зневажання принципу верховенства права (там само, § 334).

На додаток до викладеного ЄСПЛ вважав важливим зазначити, що Конституційний Суд своєю ухвалою від 25 березня 2019 року, а також сама НРС, inter alia, шляхом затягування передачі апеляційної скарги заявника від 1 жовтня 2018 року, при одночасній оперативній передачі постанови НРС Президентові Республіки для призначення рекомендованих кандидатів, діяли з подібним наміром — обмежити право на судовий перегляд усіх осіб, не рекомендованих для призначення до Верховного Суду загалом, і заявника зокрема.

З огляду на викладене ЄСПЛ зазначив, що якби не наполегливість Вищого адміністративного суду в розгляді цієї справи, право заявника на судовий перегляд оскаржуваної постанови НРС, швидше за все, було б обмежене ще більше. У зв'язку з цим ЄСПЛ відзначив, що, наполягаючи на тлумаченні та застосуванні національного законодавства таким чином, щоб забезпечити повне виконання положень Конвенції, Вищий адміністративний суд належним чином виконав своє зобов'язання, що випливає з принципу субсидіарності (див. рішення у справі Grzęda v. Poland [ВП], № 43572/18, § 324, від 15 березня 2022 року).

Оцінюючи всі вищенаведені обставини в сукупності ЄСПЛ дійшов висновку, що судовий перегляд національного суду не був достатнім з огляду на вимоги пункту 1 статті 6 Конвенції. І втручання в судовий перегляд оскаржуваної постанови НРС, і призначення Президентом Республіки відповідних осіб на посади суддів, незважаючи на обов'язкове тимчасове рішення — що, як раніше встановив ЄСПЛ, становило явне порушення національного законодавства (у рішенні у справі Advance Pharma sp. z o.o. v. Poland, § 334) — є достатніми для висновку, що як тимчасове рішення, так і остаточне рішення Вищого адміністративного суду (ухвалене на користь заявника) були фактично позбавлені сили, що завдало шкоди заявнику та знецінило будь-яке практичне значення національних рішень для нього.

ЄСПЛ повторив свій висновок, що в обставинах цієї справи питання, чи були провадження у Вищому адміністративному суді «вирішальними» для прав цивільного характеру заявника, тісно пов'язане із сутністю його скарги. Він вважав, що в ситуації, яка розглядається, коли органи влади Держави-відповідача вжили заходів, спрямованих на обмеження й припинення судового перегляду скарги

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом

заявника щодо його права цивільного характеру, така неефективність національного провадження не може слугувати підставою для висновку, що це провадження не було «вирішальним» для відповідного права. Протилежний висновок означав би, що припинення судового провадження, що триває, на національному рівні одночасно могло б бути підставою для позбавлення заявника захисту, гарантованого пунктом 1 статті 6 Конвенції.

Відповідно ЄСПЛ відхилив попереднє заперечення Уряду щодо несумісності скарги ratione materiae з цивільним аспектом пункту 1 статті 6 Конвенції та встановив, що в цій справі було порушено це положення щодо обсягу судового перегляду.

Висновок

Порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 9 травня 2025 року й набуло статусу остаточного 09 серпня 2025 року відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом